

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/342521650>

INTÉZMÉNYI HATÁSOK AZ ÉRTELMIÉGKÉPZÉS TERÜLETÉN

Conference Paper · June 2020

CITATION

1

READS

14

1 author:

Veronika Bocsi

University of Debrecen

43 PUBLICATIONS 68 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Effects of Institutional Integration on student achievement in Higher Education (IESA) [View project](#)

Campus-lét a Debreceni Egyetemen (OTKA) [View project](#)

Bocsi Veronika

INTÉZMÉNYI HATÁSOK AZ ÉRTELMSÉGGÉPZÉS TERÜLETÉN¹

Absztrakt

A felsőoktatás komplex szocializációs színtér, ahol az intézményi, kortárs, oktatói és tudományterületi hatások összefonódva, bonyolult konstellációban működnek. A szocializációs hatások egy szála az értelmiségi szerepek átadásához, kialakításához vagy rögzítéséhez vezet el bennünket. Hogy az értelmiségi szerepek összetevőit felmérjük, egy 18 itemből álló kérdéssort készítettünk, amely a szakirodalomban fellelhető elemeket ötvözi (szakember szerep, lokális szerepvállalás, közéleti részvétel stb.). A kérdéssorral az egyetemek értelmiségi szerepekre gyakorolt hatását is felmértük. A kapott adatok alapján kijelenthetjük, hogy az intézményi hozzájárulás legerőteljesebb szegmense a szaktudásra való felkészítés, azonban mind a diákok értelmiségi szerepkészlete, mind pedig az egyetemek hatásai ettől árnyaltabbnak mutatkoznak.

Bevezető

A tanulmány célja, hogy az értelmiségképzés területén működő intézményi hatásokat feltérképezze. A téma aktualitását adja, hogy megváltozott keretek között és megváltozott sajátosságokkal működő felsőoktatás más hatásmechanizmussal jellemezhető, mint a korábbi évtizedek intézményrendszere, így az értelmiségképzés területén megfogható hatások is újszerű mintázatokkal mutatnak. Másrészt megemlíthetjük azt a hiátust, amely az hazai értelmiségekutatás területén kevés kivételtől tekintve

¹ A tanulmány a Bolyai János Kutatási ösztöndíj támogatásával készült. A tanulmány az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-19-4 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Program támogatásával készült.

jellemző (például: Kristóf, 2011; Fónai 1995). Vizsgálatunk kvantitatív jellegű, és egy saját fejlesztésű kérdésblokk alkalmazának az eredményein alapszik. Az eredmények a hallgatók által érzékelt hatásokat mérik fel, illetve bemutatják az értelmiségi szerepekről alkotott elképzeléseiket.

Elméleti keretek

„Értelmiségivé – társadalmi munkamegosztás bármely pontját tekintsük is – nem születik, hanem a képzés különböző fázisain átmenve, többé-kevésbé tudatos választások és döntések sorozatán keresztül válik az ember.” (Váriné, 1981, 9) – írja Váriné. Ebben a folyamatban a felsőoktatásnak komoly szerepe van. Az egyetemek a hallgatói szocializáció révén integrálják a diákokat egy olyan közegbe, amely sok esetben eltér a származási csoportjuk jegyeitől vagy a korábbi iskolai klímájuktól. Ha az intézményben töltött éveket vizsgáljuk, látnunk kell, hogy az egyetemi évek alatt nem csupán oktatási folyamat zajlik, hanem a felsőoktatás nevelői szerepe is hangsúlyos lehet. A nevelés folyamata során a diákok gondolkodásmódját, világlátását, viselkedését és személyiségét formáló hatásokat feltételezhetünk, s joggal várhatjuk el, hogy ezek a hatások az értelmiséghez, mint társadalmi csoporthoz kapcsolódó jellegzetességeket tartalmaznak. Az információk átadása és rögzítése pedig nem csupán az szakmai ismereteket jelentheti, hanem egy tágabb, tudományterületen túlnyúló tudást is biztosíthat. Az hallgatókat érő hatások forrásai sokfélék lehetnek. Számolhatunk oktatói hatásokkal – különösen abban az esetben, ha az oktató-hallgató kapcsolatok szorosabbak. Maguknak az egyes tudományterületeknek is van saját hatásmechanizmusa, s ezek jogosan kapcsolhatók az értelmiségi szerepkészlet egyes elemeihez (pl. morális állásfoglalások, kritikai funkciók stb.). Komoly hatásokat kapcsolhatunk a hallgatói közösségekhez, amelyeknek a campusok szabadidős terein és az előadások vagy szemináriumok időtartama alatt és azon túl veszik körül a diákokat. Az egyetem mint intézmény sajátos kulturális klímát generál programjaival és közösségi tereivel (például a könyvtárakkal vagy a filmvetítésekkel). A hatások különösen intenzívek lehetnek abban az esetben, ha a diákok intézményi integrációja magasfokú, vagy a hallgatók ún. elsőgenerációs értelmiségiek. Ez utóbbi esetben a kibocsátó környezet és az egyetem közötti távolságok számottevőbbek.

Az elmúlt évtizedekben az egyetemek messzőmenően alakultak át, s a változások az előbb említett hatásmechanizmus minden egyes pontját átformálták. Bár összehasonlításra alkalmas eredmények kevésbé állnak a rendelkezésünkre, joggal feltételezhetjük, hogy a felsőoktatás értelmiségképző funkciója átalakult. Maga a szervezetben bekövetkezett változások is alakították az egyetem nevelésszociológiai sajátosságait (Bolognai képzési rendszer, gazdasági szereplőkhöz fűződő szorosabb kapcsolat stb.), de megváltoztak az oktatói szerepek is, illetve az aktuális tantermi és tanulási folyamatok is más sajátosságokkal írhatók le. A felsőoktatási rendszer diverzifikációja, a hallgatói bázis és a hallgatói igények átalakulása az egyetem kulturális klímáját formálta át. Az ún. „élményegyetem” jegyei (Hetesi és Kürtösi, 2008) kevésbé hozhatók kapcsolatba a felsőoktatás ideáltipikus és klasszikus elképzelésével. Polónyi(2013) vizsgálata kimutatta, hogy az oktatáspolitikai a felsőoktatás szerepértelmezésekor a szakemberképzés irányába mozdult el, s ez beállítottság jellemző a diákok értelmiségi szerepkészletére is (Bocsi 2019). Ha a diákok ezt a típusú ismeretátadást várják el az egyetemektől, akkor a korábbi minták alapján szocializálódott oktatók olyan kihívásokkal és szerepkonfliktusokkal néznek szembe, amelyek nehezen feloldhatók. A szakemberszerepek dominanciája az egyetem nevelésszociológiai hatásmecahnizmusára irányuló hallgatói attitűdöt formálja, s kihat az általános műveltség biztosító kurzusok megítélésére, a kulturális programok igénybevételére, a kulturális terek használatára és a tanórai magatartásra is.

Mindezen tényezőkön kívül a változások háttérében campuson túli hatásokat is találunk: ilyen például az olvasási szokások megváltozása, a kritikai funkciók gyakorlásának lehetőségei, a mediatizáció, illetve az internethasználat számos aspektusa. Az internetes kapcsolattartás lehetőségéről például joggal feltételezhetjük, hogy átszabja az egyetemi integráció mértékét és a diákok kapcsolathálóját, s az így kialakuló alacsonyabb fokú beilleszkedés gyengíti a felsőoktatás nevelési szerepét és lehetőségeit.

A kutatás módszertana

Az értelmiségi szerepek összetételére egy 18 itemből álló kérdéssort szerkesztettünk, s a hallgatóknak egy négyfokozatú skálán kellett arra választ adnia, hogy az értelmiségi lét milyen fontos összetevőjének ítélik meg az adott kijelentést, illetve a diákok azt is értékelték, hogy az intézmény milyen mértékben formálja az adott területet. Ez utóbbi kérdébblokk segítségével az intézményi hatásokat térképeztük fel. A kérdéssor reliabilitását teszteltük mind az értelmiségről alkotott koncepciók (a Cronbach-alfa értéke: 0,812, ahol is a legalacsonyabb érték 0,79 volt), mind pedig az intézményi hatások esetében (Cronbach-alfa értéke 0,822, ahol is a legalacsonyabb érték 0,806 volt).

A 2017-es Család és Karrier Kutatás során kérdeztük le az itemsort nappali tagozatos diákok körében.² A kutatás mintája országos, de nem reprezentatív és nem valószínűségi. A minta kialakításánál a rétegzés során földrajzi és tudományterületi szempontokat érvényesítettek. Az 1502 fős nappali tagozatos hallgatói mintában 11 intézményt képviseltette magát (ELTE, SOTE, DE, Óbudai Egyetem, NYE, SZTE, PTE, EKE, SZIE, DRHE és a Kaposvári Egyetem).³ A háttérváltozók közé a nem, az objektív anyagi helyzet indexe,⁴ a lakóhely településtípusa, a szülők iskolai végzettsége, a képzés típusa, illetve a MTA szerinti kilenc tudományterület került.⁵

² A Család és Karrier Kutatás Engler Ágnes vezetésével a Debreceni Egyetemen zajlott. Fő célja a nappali tagozatos hallgatók jövőterveinek, gyermekvállalási terveinek és családhoz való viszonyának feltérképezése volt. A kutatás országos lefedettséget célzott meg. A kérdőív utolsó blokkjaként szerepeltek az értelmiségi szerepekre vonatkozó kérdések.

³ A mintavételről bővebben: Engler (2018).

⁴ 10 tartós fogyasztási cikkel mérve, ahol 0 értéket jelentett, ha a hallgató családjában nem rendelkezett az adott eszközzel, egyet, ha egy volt a háztartásban, és kettőt, ha többel is rendelkezett a család (például: személyautó, mosogatógép, klíma).

⁵ A tudományterületek közül legnagyobb arányban a műszaki tudományok, a bölcsészettudományok, illetve az orvostudományok képviseltették magukat (minimum 266 fős almintákkal). Legalacsonyabb arányban a hittudományi és az agrártudományi képzéseken résztvevőket sikerült elérni (55 és 26 fővel). Ez a tudományterületekre vonatkozó kijelentések esetében óvatosságra int. Az elemzés során az alacsony elemszám miatt az agrártudományi képzésben résztvevők képezték a referencia-kategóriát a lineáris regressziós modellben.

Az intézményi hatások erejét egy regressziós modellel mértük fel, melyben a függő változók az értelmiségi szerepek faktorai voltak, míg a független változók közé a háttérváltozók és a tudományterületek kerültek. A nemet dichotóm változóként vontuk be a modellbe (0= férfi, 1= nő), a szülők iskolai végzettségénét pedig az elvégzett iskolai osztályok számával folytonos változóként.⁶ A településtípus, a tudományterületek és a képzés típusa esetén dummy kódolást alkalmaztunk a következő referencia kategóriákkal: kisebb város, agrártudományi képzés és alapképzés. Független változóként kerültek a modellbe az értelmiségi szerepek faktorai. Célunk az volt, hogy megvizsgáljuk, milyen típusú intézményi hatások milyen értelmiségi szerepkészlet kialakulását indukálják.

Empirikus eredmények

A háttérváltozók értelmiségi szerepekre gyakorolt hatása előtt röviden bemutatjuk a kutatás mintáját. A vizsgálatban a nők aránya 56%-os volt, ami pár százalékos felülreprezentáltságra utal (FIR adatok szerint a 2017/2018-as tanévben 51% volt nappali tagozaton a nők aránya – Oktatási Hivatal, 2018). A szülők végzettségének vizsgálata során azt találtuk, hogy az apák esetében a minimum főiskolai végzettség aránya 30%-os, míg az anyák esetében ez a mutató 38%-ra tehető. (Itt az Eurostudent adataihoz tudjuk hasonlítani a mintánkat, ahol is a minimum főiskolai végzettségű apák aránya 34%, az anyáké pedig 39%. (Eurostudent VI. 2018)). A diákok 26%-ának a jelenlegi lakóhelye falu, 28%-ának megyeszékhely vagy főváros, míg kisebb városból 46% érkezett. A Magyar Ifjúság Kutatás 2012-es adatbázisában a nappali tagozatos hallgatói almintában a falun élők aránya szintén 28% körüli, azonban a fővárosban és megyeszékhelyeken élők aránya magasabb (42%)⁷. A kutatás során tehát a kisebb városban élő diákokat érték el nagyobb arányban.

⁶ Mivel a szülők többsége még a bolognai rendszer előtt végzett, így a főiskolát 16 évvel, az egyetemet 17-tel kódoltuk.

⁷ Az adatbázis használatának jogát a Kutatóponttól kaptuk meg, ezért köszönettel tartozunk.

Ha az értelmiségi szerepekről alkotott hallgatói véleményeket megvizsgáljuk, akkor a legmagasabb átlaggal az adott tudományterületen belüli szaktudás rendelkezik. A második és harmadik pozícióban olyan kijelentések kapnak helyet, amelyek morális és esztétikai elemeket foglalnak magukba, illetve a tudományterületen túli műveltségre irányulnak. A rétegződési modellekben használt olyan dimenziók, mint az iskolai végzettség és a szellemi munka végzése, szintén előkelő pozíciót kaptak, ami arra utal, hogy az értelmiségi lét kereteit a hallgatók egy adott és jól körülhatárolható társadalom csoporthoz kapcsolják. A makroszintű hatásokkal kapcsolatos kijelentések pedig a lista végén kapnak helyet. A politikával és a közélettel szembeni távolságtartás kapcsolatba hozható a magyar ifjúság politikai aktivitásának tartósan alacsony szintjével (Oross 2013).

1. táblázat Az értelmiségi szerepek összetétele hallgatói mintába (négyfokozatú skálák átlagai)

<i>az értelmiségi szerepskála itemei</i>	<i>átlagok</i>
szaktudás egy adott tudományterületen	3,47
törekvés a jóra és a szépre	3,33
általános, a saját tudományterületén túli műveltség	3,30
diploma, megfelelő iskolai végzettség	3,28
értelmiségi/szellemi munka végzése	3,22
mintaadás, motiválás, a lokális közösségek és a társadalom jobbra tétele	3,14
szellemi függetlenség (például intézményektől vagy politikától)	3,11
szakirodalom ismerete	3,00
tudományos eredmények felhasználása és terjesztése, a társadalom jobbra tétele	2,99
nemzeti identitás és kultúra őrzése	2,95
magaskultúra fogyasztása	2,86
hozzájárulás az európai és/vagy globális kultúrához, annak terjesztése, nemzetközi kapcsolattartás	2,80
közvetítő szerep a különböző társadalmi rétegek vagy érdekcsoportok között	2,78
társadalmi jelenségek elemzése, kritikája	2,77
részvétel a közügyekben, közfeladatok ellátása	2,74

BOCSI VERONIKA: INTÉZMÉNYI HATÁSOK AZ ÉRTELMSÉGKÉPZÉS
TERÜLETÉN

tudományos vagy művészeti alkotások létrehozása	2,56
nyilvános állásfoglalás közéleti kérdésekben, médiaszereplés	2,43
hatalom ellenőrzése és kritikája, tüntetéseken való részvétel	2,30

Következő lépésben faktorokat hoztunk létre abból a célból, hogy feltárjuk az értelmiségre vonatkozó koncepciók struktúráját. A faktoranalízis során principal components módszert és varimax rotációt alkalmaztunk, s az eljárás során négy faktort tudtunk kialakítani (KMO: 0,714, megőrzött információ mennyisége: 59,7%). A kommunalitás értékének vizsgálata után 11 itemet tartottunk meg a modellben. A faktorstruktúrát a 2. táblázat mutatja be. A faktorok jól interpretálhatók (kritikai és közéleti, klasszikus és tudásorientált), a moralitás és nemzeti keretek összekapcsolódása azonban érdekes mintázatnak tekinthető.

2. táblázat Az értelmiségi szerepek faktorai

	kritikai- közéleti	klasszikus	morális- nemzeti	tudás- orientált
szaktudás egy adott tudományterületen	-,168	,251	,039	,721
általános, a saját tudományterületén túli műveltség	,128	,090	,117	,783
részvétel a közügyekben, közfeladatok ellátása	,659	-,138	,216	,395
nyilvános állásfoglalás közéleti kérdésekben, médiaszereplés	,774	-,061	,083	,000
szakirodalom ismerete	,113	,580	,023	,298
értelmiségi/szellemi munka végzése	,010	,655	,161	,200
szellemi függetlenség (például intézményektől vagy politikától)	,022	,719	,109	-,043
társadalmi jelenségek elemzése, kritikája	,622	,372	,195	-,079
törekvés a jóra és a szépre	-,053	,226	,794	,086
nemzeti identitás és kultúra őrzése	,157	,072	,809	,088

TANULMÁNYOK

Ha az intézményi hatások mintáit vizsgáljuk meg, akkor a szakemberszerepek erőteljes átadását tudjuk kimutatni, ami egybevág a diákok utilitarista elvárásaival (Veroszta 2010). Ezt azonban morális és a tudáshoz kapcsolódó elemek követnek. Az értelmiségi szerepekhez viszonyítva kedvezőbb a tudományos és művészeti produktumokhoz kapcsolódó itemek pozíciója is. A kritikai és közéleti funkciók kialakítását a diákok kevésbé érzékelik (3. táblázat).

3. táblázat Az intézmények értelmiségi szerepkre gyakorolt hatásai (négyfokozatú skálák átlagai)

<i>az intézményi hatások itemei</i>	<i>átlagok</i>
szaktudás egy adott tudományterületen	3.22
szakirodalom ismerete	3.00
törekvés a jóra és a szépre	2.92
általános, a saját tudományterületén túli műveltség	2.81
mintaadás, motiválás, a lokális közösségek és a társadalom jobbra tétele	2.76
tudományos eredmények felhasználása és terjesztése, a társadalom jobbra tétele	2.74
szellemi függetlenség (például intézményektől vagy politikától)	2.67
magaskultúra fogyasztása	2.59
tudományos vagy művészeti alkotások létrehozása	2.54
társadalmi jelenségek elemzése, kritikája	2.53
nemzeti identitás és kultúra őrzése	2.52
közvetítő szerep a különböző társadalmi rétegek vagy érdekcsoportok között	2.46
hozzájárulás az európai és/vagy globális kultúrához, annak terjesztése, nemzetközi kapcsolattartás	2.43
részvétel a közügyekben, közfeladatok ellátása	2.40
nyilvános állásfoglalás közéleti kérdésekben, médiaszereplés	2.19
hatalom ellenőrzése és kritikája, tüntetéseken való részvétel	2.01

BOCSI VERONIKA: INTÉZMÉNYI HATÁSOK AZ ÉRTELMSÉGGÉPZÉS
TERÜLETÉN

Az intézményi hatások faktorai hármass rajzolatot mutatnak (4. táblázat). A faktorképzés során principal component módszert és varimax rotációt alkalmaztunk (KMO: 0,714, megőrzött információ: 59,6%). 11 itemet tudtunk megtartani a kommunalítások vizsgálata után. Az intézményi hatások faktorainak mintái némileg eltértek az érteliségi szerepek mintáitól: a kritikai-közéleti itemek az intézményi hatások esetében kettéváltak (a tudás és a magaskultúra kiegészül a szellemi függetlenséggel, a közügyekben való részvétellel és a társadalmi jelenségek elemzésével és kritikájával – nyitott és független faktor). A makrotársadalmi beállítottság aktív politikai részvétellel társul, s ide sorolódik a globális kultúrához való hozzájárulás is (globális és aktív faktor). A szakemberképzéshez kapcsolódó kijelentések egy harmadik faktorban kapcsolódnak össze.

4. táblázat Az intézményi hatások faktorai

	nyitott és független	globális és aktív	szakember- képző
szaktudás egy adott tudományterületen	,143	,053	,742
általános, a saját tudományterületén túli műveltség	,713	,023	,311
részvétel a közügyekben, közfeladatok ellátása	,778	,163	-,031
nyilvános állásfoglalás közéleti kérdésekben, médiaszereplés	,773	,227	-,190
magaskultúra fogyasztása	,657	,067	,336
szakirodalom ismerete	,141	,232	,655
szellemi függetlenség (például intézményektől vagy politikától)	,475	,210	,248
társadalmi jelenségek elemzése, kritikája	,604	,358	,093
hozzájárulás az európai és/vagy globális kultúrához, annak terjesztése, nemzetközi kapcsolattartás	,280	,560	,228
hatalom ellenőrzése és kritikája, tüntetéseken való részvétel	,319	,472	-,389
közvetítő szerep a különböző társadalmi rétegek vagy érdekcsoportok között	,143	,664	-,004

Ahogy korábban említettük, a regressziós modellben arra kerestük a választ, hogy milyen tényezők formálják a diákok értelmiségi szerepkészletét, és ebben a folyamatban konkrétan milyen szerepe van az intézményi hatásoknak. A regressziós modell értékei arra utalnak, hogy a szociodemográfiai háttérváltozók és az értelmiségi szerepek között kevés összefüggés található (a nem a nemzeti és morális faktorról, a főváros a tudásorientált faktor alacsonyabb értékeivel fonódik össze). A kritikai-közéleti faktor erősen beágyazott a tudományterületekbe (kivéve a művészeti és teológiai képzéseket). A bölcsészettudomány kapcsolatban áll a klasszikus faktorról, a teológia pedig egyedülként emeli meg a morális és nemzeti beállítottság értékét. Az intézményi hatások szinte minden egyes faktor értékét formálták (kivéve a morális és nemzeti faktort). A kapcsolatok közül kiemelkedik a nyitott és független faktor hatása, aminek magas értéke a diákok kritikai-közéleti attitűdjét emeli (az egész táblázat legmagasabb béta értékét is itt találjuk). Az összefüggések közül kiemelésre érdemes még a szakemberképző intézményi hatás, ami eltávolítja a diákokat az ezirányú beállítottságtól. A szakemberképző faktor klasszikus értelmiségi szerepeket (szakirodalom ismerete, értelmiségi munka és szellemi függetlenség itemekkel) és a tudásorientált beállítottságot is eredményezi.

5. Az értelmiségi szerepket kialakító tényezők regressziós modellje (béta értékek, $p \leq 0,05$, sig. = 0,000: ***, sig. 0,001 és 0,0 között = **, sig. 0,01 és 0,05 között = *)

	kritikai-közéleti	klasszikus	morális-nemzeti	tudás-orientált
nem (0=férfi, 1=nő)			0,099*	
mesterképzés				
osztatlan képzés				
gazdasági tőke (index)				
falu				
megyeszékhely				
főváros				-0,125**
apa iskolai végzettsége (befejezett évekkal)				
anya iskolai végzettsége				

BOCSI VERONIKA: INTÉZMÉNYI HATÁSOK AZ ÉRTELMSÉGKÉPZÉS
TERÜLETÉN

(befejezett évekkel)				
bölcsészettudomány	0,306***	0,229*		
társadalomtudományok	0,223**			
természettudományok	0,193**			
műszaki tudományok	0,250**			
orvostudományok	0,252**			
művészeti képzések				
teológia			0,198***	
intézményi hatások: nyitott és független	0,425***			
intézményi hatások: globális és aktív	0,192**	0,109*		
intézményi hatások: szakemberképző	-0,165***	0,170***		0,298***

Összegzés

Kutatási eredményeink arra hívják fel a figyelmet, hogy a felsőoktatásnak a nevelés területén kifejtett hatásai napjainkban is működnek, s ezen hatások erőssége az értelmiségi szerepek területén felülmúlja a szociodemográfiai háttérváltozók hatását. Vizsgálatunk alapján kijelenthetjük, hogy a diákok értelmiségi szerepkészletében a tudáshoz, a magaskultúrához és a morális állásfoglalásokhoz kapcsolódó tartalmak is jelen vannak a szakemberszerepek mellett, s a napjaink felsőoktatását csupán szakemberképzéssel leíró megközelítés nem állja meg a helyét. Mind a diákok értelmiségi szerepfelfogása, mind pedig az intézményi hatások árnyaltabbak, s ezen területeknek csupán egyetlen szelete kapcsolódik a szakemberek képzéséhez. A regressziós modell alapján láthatjuk, hogy a szakemberszerepet előtérbe helyező intézményi profil negatív hatást gyakorol a diákok közéleti szerepvállalására, s ezáltal az értelmiség jövőbeni magatartását is ebbe az irányba formálhatja.

Felhasznált irodalom

Bocsi Veronika (2019): Hallgatók értelmiségi képe. Szociológiai Szemle, 2, 94-111.

Eurostudent VI. A felsőoktatás szociális dimenziója Magyarországon. (2018)
https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/felsooktatasiaruhely/Eurostudent_VI_gyorsjelentes.pdf

Letöltés ideje: 2018.11.05.

Engler Ágnes (szerk. 2018): Család és karrier. Egyetemi hallgatók jövőtervei. CHERD, Debrecen

Fónai Mihály (1995): Értelmiség, értelmiségi funkciók és szerepek - egy regionális kutatás konzekvenciái. Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés, Budapest

Hetesi Erszébet-Kürtösi Zsófia(2008): Ki ítéli meg a felsőoktatási szolgáltatások teljesítményét és hogyan? Vezetéstudomány, 6, 2-17.

Kristóf Luca (2011): A magyar értelmiség rekrutációja. Értekezés. BCE, Szociológiai Doktori Iskola, Budapest

Oktatási Hivatal (2018): Felsőoktatási statisztikák.

https://www.oktatas.hu/felsooktatasi/kozerdeku_adatok/felsooktatasi_adatok_kozzetetele/felsooktatasi_statisztikak

Letöltés ideje: 2019.12.11.

Oross Dániel (2013): Civil és közéleti aktivitás. In. Székely Levente (szerk.): Magyar Ifjúság 2012. Tanulmánykötet. Kutatópont, Budapest, 283-330.

Polónyi István (2013): Az aranykor vége – bezárnak-e a papírgyárak? Gondolat Kiadó, Budapest

Váriné Szilágyi Ibolya (1981): Fiatal értelmiségiek a pályán. Akadémiai Kiadó, Budapest

Veroszta Zsuzsanna (2016): Frissdiplomások 2015. Oktatási Hivatal? Budapest

AZ EGYETEMEN
